

Nr 277.

Av herrar **Clason** och **Björnsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne- och pensionsreglering för befattningshavare vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Vad i Kungl. Maj:ts proposition nr 115 ang. löne- och pensionsreglering för befattningshavare vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet föreslagits i fråga om professorernas pensionering kan svårligen anses tillfredsställande. Detta med hänsyn till såväl själva pensionsbeloppen som motiveringen för desamma (prop. sid. 307 ff.).

Pensionsbeloppen hava föreslagits till 7,500 kronor. Omedelbart innan denna summa föreslås, framhåller emellertid departementschefen, att då avlöningen föreslagits till 12,000 kronor, därav 8,000 kronor lön och 4,000 kronor tjänstgöringspengar, jämte rätt till ett ålderstillägg å 1,000 kronor, enligt hittills vedertagna grunder pensionsunderlaget borde fastställas till 8,000 kronor, resp. 9,000 kronor.

När propositionen icke dess mindre stannar vid 7,500 kronor, sker detta under anförande av att ett dylikt pensionsunderlag faller mellan de pensionsunderlag, som enligt förslaget till civil tjänstepensionslag skulle tillkomma befattningshavare, tillhörande lönegraderna A1 och A2. Omedelbart därefter framhålles att i avseende å professorsbefattningarna vid universiteten sådana omständigheter äro för handen, "*vilka sakna motsvarighet beträffande andra tjänster och äro av beskaffenhet att påkalla särskild hänsyn*", varpå följer en redogörelse för dessa omständigheter.

Man skulle då närmast vänta, att dessa omständigheter vore av beskaffenhet att motivera den sänkning av pensionsunderlaget, som strax förut föreslagits. Så är emellertid icke förhållandet. Vad som anföres (prop. sid. 308—309) är framför allt utdrag ur vad högskolornas löneredgeringskommitté på sin tid yttrade (Betänkandet I sid. 118 ff.) såsom motiv för att professorernas pensionsförhållanden egentligen borde regleras gynnsammare än andra civila befattningshavares. Kommittén utgick därvid från att en universitetsprofessors arbetsuppgifter fördelade sig på två skilda verksamhetsområden, nämligen dels den författningenliga tjänstgöringsskyldigheten, bestående huvudsakligen av undervisning och examination, dels det vetenskapliga forskningsarbete, som därutöver ålåg dem. Medan vid pensioneringen förstnämnda skyldighet bortföle, kvarstode de sistnämnda arbetsuppgifterna och kunde ofta först då mera ostört fullgöras. Pensionen för en universitetsprofessor borde i följd härav ej betraktas uteslutande såsom en ersättning för tidigare utfört arbete, utan ock såsom en ersättning för alltjämt fortgående vetenskap-

ligt arbete i det allmännas tjänst. Pensionen finge alltså karaktär delvis av emeritilön i egentligaste mening och endast delvis av vanlig pension.

Det är uppenbart, att kommitténs nu i korthet refererade uttalanden, som utförligare återgivas i den kungl. propositionen, och i vilka departementschefen förklarar sig kunna helt instämma, snarast äro ägnade att motivera högre pensionsbelopp för universitetsprofessor än för andra civila befattningshavare. Kommittén anförde dem också som stöd för en under kommittéarbetet framkommen och med sympati omfattad tanke att låta professorerna vid universiteten och karolinska institutet befrias från erläggande av pensionsavgift.

En annan omständighet, som jämväl bör tagas i beaktande vid bestämmande av pensionsbeloppen för universitetsprofessorerna, är den skyldighet, som åligger dessa att avgå från tjänsten två år tidigare än som inom den civila förvaltningen i regel är fallet. Denna föreskrift innebär för professorerna i samlade löneinkomster en minskning, uppgående till inemot två gånger skillnaden mellan lön och pension, d. v. s. ungefär 8,000 å 10,000 kronor. Härtill kommer ock, att en professor i regel först vid en jämförelsevis hög ålder nått sitt ämbete, ofta utan att förut ha haft en ordinarie befattning och ej sällan med stora skulder. Skall han under pensionsåldern fortsätta det vetenskapliga forskningsarbetet, kvarstå också de med detta förenade särskilda utgifterna, såsom för inköp av böcker och material, för studieresor, stundom också för tryckning.

Då de sålunda anförda skälen motivera, att universitetsprofessorernas pensioner regleras efter i någon mån andra normer än eljes civila befattningshavares, och då de i den kungl. propositionen föreslagna beloppen icke tyda på att tillräcklig hänsyn tagits till dessa skäl, anse vi en höjning av ifrågavarande belopp vara på sin plats. I fråga om beloppens storlek synes en summa av 8,000 kronor vara väl motiverad.

På grund av vad sålunda anförts få vi vördsamt hemställa,

att det av Kungl. Maj:t i propositionen nr 115 som pensionsunderlag för professorer vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet föreslagna beloppet måtte höjas från 7,500 till 8,000 kronor,

att motsvarande höjningar måtte företagas i pensionsunderlagen för de professorer och med dessa likställda befattningshavare, som Kungl. Maj:t i samma proposition i pensionshänseende vill likställa med de av staten helt avlönade innehavarna av ordinarie professurer.

Stockholm i april 1925.

Sam. Clason.

Edv. Björnsson.